

Paulus en de gevangenvaarder in Filippi

door: Peter Cuijpers

Handelingen 16:23-34

Nadat Paulus en Silas ten onrechte geselsd waren, werden ze als misdadigers in de gevangenis geworpen. Aan de gevangenvaarder werd het bevel gegeven om hen zorgvuldig te bewaren (vs. 23). Hij wierp hen dan ook in de binnenste gevangenis en sloot hun voeten zorgvuldig in het blok (vs. 24). De gevangenvaarder nam een dubbele voorzorg. Hij bracht hen in de binnenste gevangenis, d.w.z. in de cel, welke het verst van de uitgang verwijderd was. Vervolgens sloot hij hun voeten zorgvuldig in het blok, zodat zij zich niet konden oprichten. Soms waren er in het blok ook openingen voor de polsen en de hals, waardoor elke beweging onmogelijk gemaakt werd.

“Omstreeks middernacht echter baden Paulus en Silas en zongen God lof; en de gevangenen luisterden naar hen” (vs. 25).

Let op het woordje ‘echter’. In plaats van zich te beklagen, gingen Paulus en Silas bidden en lofzingen. Ondanks de pijn van hun verwondingen en hun ongemakkelijke houding waren zij vol innerlijke vreugde, omdat zij ter wille van de Heer Jezus smaad en mishandeling hadden mogen verduren (vgl. Hand. 5:41; Luc. 6:22 vv.). Er staat dat zij baden, maar er wordt niet vermeld dat zij om bevrijding baden. Hun middernachtelijk lofgezing heeft de andere gevangenen niet gestoord. Integendeel, ze kwamen onder de indruk van hetgeen ze hoorden.

Paulus was een man die zich niet snel liet ontmoedigen als het eens tegen zat. Hij kon het negatieve dat hem overkwam ombuigen in iets positiefs. Wat kunnen we hier veel van leren. De meeste mensen hebben de neiging om zichzelf te gaan beklagen als hen onrecht wordt aangedaan. We zitten zo vol zelfmedelijden dat we God ook nog eens verwijten kunnen gaan maken en voor de voeten werpen dat Hij niet heeft ingegrepen in onze ellende. Toen Paulus in Rome in de gevangenis zat, schreef hij aan de Filippenzen: *“En ik wil dat u weet, broeders, dat mijn omstandigheden veeleer tot bevordering van het evangelie hebben gediend, zodat in het hele pretorium en aan alle overigen duidelijk is geworden dat ik in gevangenschap ben om Christus wil; en dat de meesten van de broeders in de Heer vertrouwen hebben gekregen door mijn gevangenschap, om des te overvloediger het woord van God zonder vrees te durven spreken”* (Fil. 1:12-14).

Geseling, wonden, kerker en gevangendeuren konden niet verhinderen dat Paulus en Silas Gods lof zongen en Hem geen enkel verwijt maakten. De helderste sterren stralen bij middernacht. Hoe ga ik met tegenslagen om? Hoe reageer ik als ik gesmaad en op een onrechtvaardige manier wordt behandeld? Hoe kan ik het negatieve dat mij overkomt ombuigen in iets positiefs? Mijn gedrag heeft een directe invloed op anderen: de gevangenen ‘luisterden naar hen’, en de broeders in Rome kregen vertrouwen in de Heer en durfden zonder vrees het woord van God te spreken. Hoe zouden de gevangenen en de broeders gereageerd hebben als Paulus zich was gaan beklagen; als hij boos was geworden en er alleen maar gemopper en gejammer vanuit zijn cel te horen was geweest?

“Terwijl Paulus en Silas zongen ontstond er plotseling een grote aardbeving, zodat de fundamenten van de kerker schudden; en onmiddellijk gingen alle deuren open en van allen gingen de boeien los” (vs. 26).

God greep op wonderbaarlijke wijze in. Hij had ook zonder deze aardbeving kunnen zorgen dat Paulus en Silas naar buiten hadden kunnen wandelen (vgl. Hand. 12:1-11). Soms gebruikt God echter een aardbeving om duidelijk te maken dat Hij aan het werk is (vgl. Matt. 27:51-54). Zo ook hier. Voor alle gevangenen moest duidelijk worden dat de God, die Paulus en Silas hadden aanbeden en geprezen, hier Zijn hand in had. Deze aardbeving had geen bevrijding tot doel, maar moest mensenlevens van het eeuwig verderf redden. Ik ben ervan overtuigd dat niet alleen de gevangenvaarder en zijn huis, maar ook gevangenen zich bekeerd hebben tot God.

“Toen nu de gevangenvaarder wakker was geworden en de deuren van de gevangenis open zag, trok hij het zwaard en stond op het punt zichzelf te doden, in de mening dat de gevangenen waren ontlucht” (vs. 27).

Waarschijnlijk woonde de gevangenvaarder boven de gevangenis. In ieder geval woonde hij in de directe nabijheid van de gevangenis. Van het lofgezing van Paulus en Silas had hij weinig of niets meegekregen, hij lag als een roos te slapen. Maar de aardbeving had ervoor gezorgd dat hij abrupt uit zijn slaap werd gewekt. Het eerste wat hij deed, was controleren of de gevangenen nog in hun cel zaten. Toen hij de deuren

van de gevangenis open zag, raakte hij in paniek en wilde zichzelf met het zwaard doden. Hij achtte zelfmoord verkieslijker dan de straf die hem te wachten stond voor zijn nalatigheid. Volgens de Romeinse wet werd de bewaker, die een gevangene liet ontsnappen, veroordeeld tot dezelfde straf welke deze had moeten ondergaan. Bij Romeinen kwam zelfmoord veel voor. Zij beschouwden dit als een eervolle en moedige daad. Vooral bij de Stoïcijnen stond zelfmoord in ere.

“Paulus echter riep met luider stem de woorden: Doe uzelf geen kwaad, want wij zijn allen hier” (vs. 28)!

Paulus riep met luider stem (vanuit de duisternis) om de wanhopige man van zelfmoord te weerhouden. Hij gebruikte daarbij het enige motief, dat op dat moment doorslaggevend was: Wij zijn allen hier.

Er zijn tal van mensen die zichzelf kwaad willen aandoen door de hand aan zichzelf te slaan. Vaak door wanhoop gedreven. Wij zullen als gelovigen alles op alles moeten zetten om hen hiervan te weerhouden. Durven we onze stem nog te laten horen om mensen ervan te weerhouden zichzelf kwaad te doen? In onze dagen grijpt men niet meer naar het zwaard, een spuitje of een pilletje zorgen er wel voor dat we zacht ‘inslapen’.

Er zijn in ons land verenigingen of stichtingen die zich hard maken voor het recht op euthanasie. Mensen moeten zelf kunnen bepalen wanneer en hoe ze een eind willen maken aan hun leven. Mensen die zelfmoord willen plegen zien vaak geen uitweg meer. Ze zoeken een motief, een reden om in leven te blijven. Het is een bekend gegeven dat suïcidale mensen de alarmbel meerdere keren laten luiden voordat ze tot deze verschrikkelijke daad overgaan. Laten we niet te hard over hen oordelen, maar de hand in eigen boezem steken. Doen wij er alles aan om hen hiervan te weerhouden? Vangen wij dit soort signalen op en kunnen wij hen dusdanig motiveren dat ze zichzelf geen kwaad aandoen? Deze mensen bevinden zich in de duisternis; ze zien het niet meer zitten en vragen om licht (vs. 29). Wij behoren te schijnen als lichten (lichtdragers) in de wereld. Van ons als christenen wordt verwacht dat wij het woord van het leven vertonen (Fil. 2:15).

“De gevangenebewaarder vroeg om licht, sprong naar binnen en viel bevend voor Paulus en Silas neer” (vs. 29).

Heel het gebeuren had deze man hevig aangegrepen. Het scheen tot hem doorgedrongen te zijn dat de aardbeving met Paulus en Silas te maken had. Hij was zo onder de indruk dat hij uit eerbetoon bevend voor hen neerviel. Vervolgens bracht hij hen naar buiten en vroeg wat hij moest doen om behouden te worden (vs. 30).

Hoe kwam hij bij deze vraag? De slavin met een waarzeggende geest had vele dagen door de straten van Filippi geschreeuwd: Deze mensen zijn slaven van God de Allerhoogste, die u [de] weg van behoudenheid verkondigen (vs. 17). Zou hij één van de toehoorders

zijn geweest? Hoe het ook zij, God kan met een kromme stok rechte slagen uitdelen. Zelf ben ik door Jehovagetuigen in aanraking gekomen met het evangelie. Het heeft uiteindelijk ertoe geleid dat ik bij de juiste personen terecht ben gekomen, die mij de weg van de behoudenheid hebben verkondigd.

Wat moet u doen om behouden te worden? *“Geloof in de Heer Jezus en u zult behouden worden, u en uw huis”* (vs. 31). Dit is het evangelie pur sang. In niemand anders is de behoudenheid; want er is ook onder de hemel geen andere naam onder mensen gegeven waardoor wij behouden moeten worden (Hand. 4:12). Paulus en Silas zeiden dat zijn behoudenheid van het geloof in de Heer Jezus afhing. Wanneer zij toevoegden: u en uw huis, wil dit niet zeggen dat zijn huisgenoten (familie, verwanten, personeel, slaven) door ‘zijn’ geloof behouden werden, maar dat voor allen behoudenheid mogelijk was, mits zij geloofden. Want ieder die de naam van [de] Heer zal aanroepen, zal behouden worden (Rom. 10:13). God heeft ons hele huis op het oog (vgl. Joz. 6:22-23). Eén bekering in een huisgezin heeft dan ook vaak tot gevolg dat anderen volgen.

“En zij spraken het woord van de Heer tot hem, met allen die in zijn huis waren” (vs. 32).

De oproep om te geloven (vs. 31), is niet voldoende. Er zal altijd verder onderwijs gegeven moeten worden. De Heer wil dat wij ‘discipelen’ maken, dus zal ook de doop¹ ter sprake moeten komen, en zullen we tot hen het woord van de Heer spreken. Dat wil zeggen: hen leren te bewaren alles wat Hij ons heeft geboden (vgl. Matt. 28:19).

“En hij nam hen bij zich in dat uur van de nacht, waste hun striemen af en werd onmiddellijk gedoopt, hij en al de zijnen” (vs. 33).

Hij waste hun striemen af. Hier zien we meteen de verandering die in het leven van deze man had plaats gevonden. Dit soort karweitjes liet men gewoonlijk over aan de slaven of het huispersoneel (vgl. Joh. 13:1-17); maar hij waste zelf hun striemen af. Dit is liefde, dit is genegenheid, dit is broederschap. Direct daarna werden hij en al de zijnen gedoopt. Hij bracht hen echter niet terug in de gevangenis, maar in zijn huis. En hij richtte een tafel aan, en verheugde zich met zijn hele huis dat hij tot het geloof in God was gekomen (vs. 34).

Net als Lydia bracht hij vruchten voort de bekering waardig (Hand. 16:15). Hij stelde zijn huis open voor Paulus en Silas en bewees hen gastvrijheid. De tafel werd voor hen aangericht en de gevangenebewaarder en zijn gevangenen hadden onderlinge gemeenschap. Wat droevig begon (vs. 23), eindigde in blijdschap (vs. 34). De gevangenebewaarder verheugde zich met zijn hele huis, dat hij tot het geloof in God was gekomen. Deze blijdschap is wederzijds: zo is er blijdschap in de hemel

¹ Over de doop kunt u meer lezen in mijn artikel: Paulus op reis naar Filippi (Hand. 16:11-15).

over één zondaar die zich bekeert, meer dan over negenenegentig rechtvaardigen die geen bekering nodig hebben (Luc. 15:7).

God kan levens totaal veranderen. Soms moet Hij echter eerst een aardbeving gebruiken in iemands leven om hem of haar wakker te schudden (vs. 27a). Vaak staan we pas open voor het evangelie als we op een punt van wanhoop zijn beland – als we geen uitweg meer zien (vs. 27b). In dit soort situaties gebruikt God Zijn dienstknechten om een woord van hoop en bemoediging te spreken (vs. 28). Zij kunnen licht in de duisternis verschaffen (vs. 29), en iemand zover brengen dat hij vraagt: *Wat moet ik doen om behouden te worden?* (vs. 30). Er is op deze vraag maar één antwoord mogelijk: *Geloof in de Heer Jezus en u zult behouden worden* (vs. 31).

Na dit geloof dat ons kan behouden, komt het onderwijs – de geloofsleer (vs. 32). We kunnen Jezus

niet alleen als ‘Heiland’ aannemen en vervolgens op oude voet verder leven; alsof we alleen maar een verzekeringspolis kunnen afsluiten voor de eeuwigheid. Dan heeft men niet goed gelezen. Paulus en Silas zeiden: Geloof in de *Héér* Jezus. Dat wil zeggen: Geef je over aan Hem die gezag wil hebben over je leven. Laat je dopen (vs. 33), en wandel in nieuwheid van leven (Rom. 6:4). Als we tot geloof in God zijn gekomen (vs. 34), léven we ook voor God. We rekenen het ervoor ten opzichte van de zonde dood te zijn, maar voor God levend in Christus Jezus (Rom. 6:11). Dan bekommeren we ons om elkaar en wassen wij de striemen af van hen die om de naam van de Heer Jezus hebben geleden (vs. 33). Dan bewijzen wij elkaar gastvrijheid en is er onderlinge gemeenschap, en mogen wij ons met allen die ons dierbaar zijn verheugen tot geloof in God te zijn gekomen (vs. 34).

© Oude Sporen 2007